

För kännedom

Fullmäktige
Kommunstyrelsen
Partiernas gruppledare

Kommunstyrelsen
Miljö- och byggnämnden
Kultur- och utbildningsnämnden
Socialnämnden
Överförmyndarnämnden

Granskning av intern styrning och kontroll

Vi har i egenskap av förtroendevalda revisorer i Kiruna kommun genomfört en granskning avseende kommunstyrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll. I vårt arbete har vi biträttats av PwC. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas interna styrning och kontroll är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är den sammanfattande revisionella bedömningen att kommunstyrelsen och berörda nämnder **inte helt säkerställt** en tillräcklig intern styrning och kontroll. I övrigt hänvisar vi till de iakttagelser som redovisas i bifogad revisionsrapport.

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Verkställa revidering av reglemente för intern kontroll i syfte att stärka kommunens arbete med intern kontroll.
- Säkerställa fortsatt implementering av kommungemensam process för intern kontroll i form av framtagande av stöddokument och mallar för att underlätta styrning och uppföljning av internkontrollarbetet.
- Säkerställa att beslut om internkontrollplaner samt uppföljning av dessa sker i enlighet med i reglementet beslutade tidpunkter.
- Se över fördelningen av antalet förebyggande åtgärder i internkontrollplanerna i relation till faktiska kontrollåtgärder.
- Säkerställ årlig utvärdering av kommunens system för intern kontroll och styrning.

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till miljö- och byggnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt överförmyndarnämnden:

- Säkerställ framtagande och implementering av nämndspecifika anvisningar (utifrån beslutat reglemente samt övergripande stöddokument och mallar) samt genomför utbildning av berörda funktioner för att stärka styrning och uppföljning av nämndens internkontrollarbete.
- Säkerställa att beslut om internkontrollplaner samt uppföljning av dessa sker i enlighet med i reglementet beslutade tidpunkter.
- Se över fördelningen av antalet förebyggande åtgärder i internkontrollplanerna i relation till faktiska kontrollåtgärder.

Vi emotser ett yttrande från kommunstyrelsen, miljö- och byggnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt överförmyndarnämnden senast 31 maj 2022.

För Kiruna kommuns revisorer

Ann-Kristin Nilsson, ordförande

Sigurd Pekkari, vice ordförande

Bilaga: "Granskning av intern styrning och kontroll, februari 2022."

Granskning av intern styrning och kontroll

Kiruna kommuns revisorer

Februari 2022

Kristian Damlin, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kiruna kommun genomfört en granskning avseende kommunstyrelsens och nämndernas arbete med intern kontroll. Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas interna styrning och kontroll är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och berörda nämnder **inte helt säkerställt** en tillräcklig intern styrning och kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	KS	MoB	KUN	SOC	ÖFN
Finns det relevanta dokument (reglemente, riktlinjer, policys) avseende intern kontroll och riskanalys?					
Har internkontrollplan för år 2021 föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån risk och väsentlighet omfattande både ekonomiska och verksamhetsmässiga risker för respektive nämnd och styrelse?					
Har nämnder och styrelser beslutat om internkontrollplan för år 2021?					
Har uppföljning och återrapportering av internkontrollplanen skett på ett strukturerat sätt till nämnd eller styrelse?					
Har beslutade åtgärder utifrån den interna kontrollplanen verkställts och återrapporterats till nämnd och styrelse?					
Har nämnd eller styrelse fattat beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser från internkontrollplanen?					

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Verkställa revidering av reglemente för intern kontroll i syfte att stärka kommunens arbete med intern kontroll.
- Säkerställa fortsatt implementering av kammungemensam process för intern kontroll i form av framtagande av stöddokument och mallar för att underlätta styrning och uppföljning av internkontrollarbetet.
- Säkerställa att beslut om internkontrollplaner samt uppföljning av dessa sker i enlighet med i reglementet beslutade tidpunkter.
- Se över fördelningen av antalet förebyggande åtgärder i internkontrollplanerna i relation till faktiska kontrollåtgärder.
- Säkerställ årlig utvärdering av kommunens system för intern kontroll och styrning.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till miljö- och byggnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt överförmyndarnämnden:

- Säkerställ framtagande och implementering av nämndspecifika anvisningar (utifrån beslutat reglemente samt övergripande stöddokument och mallar) samt genomför utbildning av berörda funktioner för att stärka styrning och uppföljning av nämndens internkontrollarbete.
- Säkerställa att beslut om internkontrollplaner samt uppföljning av dessa sker i enlighet med i reglementet beslutade tidpunkter.
- Se över fördelningen av antalet förebyggande åtgärder i internkontrollplanerna i relation till faktiska kontrollåtgärder.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	4
1.3 Revisionskriterier	4
1.4 Avgränsning.....	5
1.5 Metod	5
2. Granskningsresultat.....	6
2.1 Kommunallagens bestämmelser.....	6
2.2 Reglemente för intern kontroll i Kiruna kommun.....	6
2.4 Riskanalyser	9
2.3 Internkontrollplaner	11
2.5 Uppföljning och återrapportering av internkontrollplanen	11
2.7 Verkställighet och återrapportering av beslutade åtgärder	13
2.6 Beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser	14
3. Samlad bedömning.....	16
3.1 Rekommendationer	17

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Syftet med den interna styrningen och kontrollen är att säkerställa att fullmäktiges mål uppnås, samt att verksamheten bedrivs i enlighet med lagar och förordningar. Intern styrning och kontroll är även ett ledningsverktyg för verksamheterna. Den interna styrningen och kontrollen ska i stor utsträckning vara integrerad i verksamhetens dagliga processer och rutiner och beröra all personal. I den interna kontrollen ingår att:

- Skapa ändamålsenliga och väl dokumenterade system och rutiner.
- Säkra rättvisande och tillförlitlig redovisning och information om verksamheten.
- Säkerställa att lagar, policy, reglemente m m tillämpas.
- Skydda mot förluster och förstörelse av kommunens tillgångar.
- Eliminera eller upptäcka allvarliga fel.

I ansvaret för den interna styrningen och kontrollen ingår att värdera befintliga risker och vidta åtgärder för att förebygga och minimera att det inte önskvärda inträffar.

Revisorerna granskar årligen om den verksamhet som styrelser och nämnder bedriver sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna i Kiruna kommun har utifrån en bedömning av risk beslutat att granska den interna styrningen och kontrollen inom kommunstyrelsen samt de kommunala nämnderna.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas interna styrning och kontroll är tillräcklig.

1.2.1 Revisionsfrågor:

1. Finns det relevanta dokument (reglemente, riktlinjer, policys) avseende intern kontroll och riskanalys?
2. Har internkontrollplan för år 2021 föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån risk och väsentlighet omfattande både ekonomiska och verksamhetsmässiga risker för respektive nämnd och styrelse?
3. Har nämnder och styrelser beslutat om internkontrollplan för år 2021?
4. Har uppföljning och återrapportering av internkontrollplanen skett på ett strukturerat sätt till nämnd eller styrelse?
5. Har beslutade åtgärder utifrån den interna kontrollplanen verkställts och återrapporterats till nämnd och styrelse?
6. Har nämnd eller styrelse fattat beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser från internkontrollplanen?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen 6 kap

- COSO-modellen
- Kommunens reglemente för intern kontroll

1.4 Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden, socialnämnden, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts via genomgång av relevanta styrdokument, riskanalyser, internkontrollplaner, uppföljningsrapporter, protokoll m.m. Detta har kompletterats med intervjuer och avstämning med berörda tjänstepersoner. Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- Kommunstrateg/utvecklare, Kommunledningsförvaltningen
- Förvaltningschef, Miljö- och byggförvaltningen
- Förvaltningschef, Socialförvaltningen
- Projektledare, Socialförvaltningen
- Förvaltningschef, Kultur- och utbildningsförvaltningen
- Förvaltningschef, Överförmyndaren

De intervjuade samt kommundirektören har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

2. Granskningsresultat

2.1 Kommunallagens bestämmelser

I kommunallagens 6 kap (2017:725) § 1 framgår kommunstyrelsens s.k. uppsiktspflicht:

”Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och övriga gemensamma nämnders verksamhet.”

I kommunallagens 6 kap (2017:725) § 6 framgår nämndernas ansvar för verksamheten inklusive deras ansvar att säkerställa en god intern kontroll.

”Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.”

2.2 Reglemente för intern kontroll i Kiruna kommun

Revisionsfråga 1: Finns det relevanta dokument (reglemente, riktlinjer, policys) avseende intern kontroll och riskanalys?

2.2.1 Iakttagelser

I *Reglemente för intern kontroll*, senast reviderat i kommunfullmäktige 2012-02-20 § 6, framgår att det övergripande syftet med reglementet är att säkerställa att styrelse och nämnder har en tillfredsställande intern kontroll och att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitligt finansiella rapportering och information
- Efterlevnad av tillämpliga lagar och föreskrifter.

I intervjuer beskrivs att det pågår ett arbete gällande översyn av reglementet samt riktlinjer, vilket enligt plan skulle varit slutfört under år 2021, men att arbetet har blivit försenat bl.a. med anledning av pandemin.

I reglementet tydliggörs styrelsens och nämndernas roller och ansvar:

§ 1 Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att tillse att det finns en god intern kontroll hos kommunens nämnder och förvaltningar. I detta ligger ett ansvar för att en organisation kring intern kontroll upprättas.

§ 2 Nämnderna har ansvar för att reglementen, regler och policys följs inom sitt verksamhetsområde. Nämnderna skall för att upprätthålla en god intern kontroll inom respektive verksamhetsområde upprätta regler och policys för den nämnds-specifika verksamheten. Nämnderna skall tillse att

- en organisation upprättas för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde

- regler och anvisningar antas för den interna kontrollen

- Nämnden skall senast i november månad varje år anta en särskild internkontrollplan samt ansvara för att relevanta riskanalyser genomförs

I intervjuer framgår att kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden inte har tagit fram några nämndspecifika regler/anvisningar för arbetet med intern kontroll. Miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden har interna anvisningar/regler i form av *Plan för internkontroll* som på en övergripande nivå redogör vilket område som avses, med vilket intervall som åtgärd ska ske samt vid vilket tillfälle avrapportering ska ske t.ex. i samband med nämndsammanträde. Detta som ett komplement till beslutad internkontrollplan.

I reglementet anges även tjänstepersonsorganisationens ansvar enligt följande:

§ 3 Inom nämndens verksamhetsområde ansvarar förvaltningschefen för att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll. Dessa regler skall antas av respektive nämnd. Förvaltningschefen är skyldig att löpande rapportera till nämnden hur den interna kontrollen fungerar.

§ 4 De verksamhetsansvariga cheferna på olika nivåer i organisationen är skyldiga att följa regler och anvisningar om intern kontroll samt att informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd. Vidare skall de verka för att de arbetsmetoder som används bidrar till en god internkontroll. Brister i den interna kontrollen skall omedelbart rapporteras till närmast överordnad eller den som nämnden utsett.

§ 5 Samtliga medarbetare inom kommunen ansvarar för att bidra till en god intern kontroll och riskhantering inom sitt område, samt att upptäckta fel och brister kommer till berörd chefs kännedom.

I reglementet framgår vidare hur uppföljning och återrapportering ska ske av den interna kontrollen samt framtagande av internkontrollplan. Nämnderna har följande skyldigheter:

- I november ska nämnden anta en internkontroll plan för det kommande året och den ska anmälas till kommunstyrelsen i december. I internkontrollplanen ska följande framgå:
 - Identifierade risker
 - Kontrollåtgärder som måste eller bör finnas på plats för att uppnå kontrollbehov
 - Uppföljning av kontrollers effektivitet
 - Bedömning av kontrollers effektivitet
 - Åtgärdsplan för året i syfte att utveckla den interna kontrollen
- Varje nämnd har en skyldighet att löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom nämndens verksamhetsområde och genomföra riskbedömning.

- Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen skall, med utgångspunkt från antagen plan, löpande rapporteras till nämnden. Rapportering skall ske skriftligt.
- Nämnden skall rapportera resultatet av nämndens uppföljningar under året av den interna kontrollen till kommunstyrelsen. Rapportering skall ske i december månad i samband med att ny granskningsplan anmäls till kommunstyrelsen.
- Konstateras allvarliga fel och brister skall detta genast anmälas till kommunstyrelsen. Rapportering skall samtidigt ske till revisorerna.

I intervjuer framgår att det finns en viss kännedom om det aktuella reglementet, åtminstone avseende grunderna i den interna kontrollen. Det finns i nuläget inget specifikt forum inom kommunen avseende intern kontroll, däremot en ambition att skapa ett kommunövergripande forum/nätverk med representation/kontaktperson från respektive förvaltning.

Utifrån sin uppsiktsplikt har kommunstyrelsen tilldelats en särskild skyldighet, utöver övriga nämnders skyldigheter:

§ 10 Kommunstyrelsen skall med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll. Styrelsen skall även informera sig om hur den interna kontrollen fungerar i kommunens egna företag.

2.2.2 Bedömning

Revisionsfråga 1: Finns det relevanta dokument (reglemente, riktlinjer, policys) avseende intern kontroll och riskanalys?

Svaret på revisionsfrågan är **delvis** avseende kommunstyrelsen, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden. För kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden är svaret på revisionsfrågan **nej**.

Vi baserar vår bedömning på att det finns ett reglemente från år 2012, vilket dock behöver ses över och aktualiseras. Utifrån att reglementet inte reviderats sedan år 2012 ser vi en risk för att det inte är tillräckligt tydligt reglerat vem som ansvarar för reglementet samt säkerställer dess aktualitet. Vi ser att det finns en reglering avseende roller och ansvar från politisk nivå till enskild medarbetare där samtliga organisatoriska nivåer har ett ansvar att bidra till en god riskhantering samt att upprätthålla en god intern kontroll. Det finns vidare reglerat vilka skyldigheter styrelse och nämnder har avseende den interna kontrollen.

Vi noterar även att det pågår ett arbete med översyn av reglemente och riktlinjer inom tjänstepersonsorganisationen, med att detta arbete blivit försenat bl.a. med hänvisning till pandemin.

För miljö- och byggnämnden och överförmyndarnämnden finns övergripande interna anvisningar/regler, vilket saknas för kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden.

2.4 Riskanalyser

Revisionsfråga 2: Har internkontrollplan för år 2021 föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån risk och väsentlighet omfattande både ekonomiska och verksamhetsmässiga risker för respektive nämnd och styrelse?

2.4.1 Iakttagelser

I den samlade uppföljningen som gjorts för år 2020 konstateras att det inte genomfördes någon kommunövergripande riskanalys och att samtliga nämnder inte genomförde en egen riskanalys under år 2020 som låg till grund för sin plan för intern kontroll. Det innebär att kommunens interna kontroll spreds över alla verksamhetsområden och det innebär att det inte sker någon kraftsamling på områden där det finns behov av kommungemensamma prioriteringar.

Inom ramen för granskningen har vi gått igenom riskanalyser och internkontrollplaner för år 2021. Kommunstyrelsen har en dokumenterad riskanalys vilket utgör grund för styrelsens internkontrollplan. Kultur- och utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden har inkluderat riskbedömningen som en del i sina respektive internkontrollplaner. För såväl kommunstyrelsen samt kultur- och utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden finns en dokumenterad riskbedömning (poängbedömning) som tar sin utgångspunkt i sannolikhet för att något ska inträffa samt konsekvensen om det inträffar. Detta adderar sedan till en total riskpoäng.

Kommunstyrelsens riskanalys utgår från de fyra kategorierna

- ekonomi,
- uppsatta mål
- styrande dokument
- verksamhet.

Denna kategorisering utgår från det påbörjade förbättringsarbetet och tar sin utgångspunkt från den kategorisering som tillämpats i den samlade uppföljningen för år 2020. Kommunstyrelsen har identifierat totalt 9 kommunövergripande fokusområden för år 2021 och där samtliga de delar styrelsen och nämnderna har identifierat som gemensamma risker under år 2020 har inarbetats i den kommunövergripande riskanalysen:

- implementering av regelverket kring minoritetsspråk
- kompetensförsörjning/brist på kompetens
- överblick över avtal
- tillämpning av regelverk för inköp och upphandling
- digitalisering av arbetsmoment/processer
- psykosocial arbetsmiljö på arbetsplatserna

Utöver det finns 7 kvarvarande risker/åtgärder från tidigare års plan för intern kontroll upptagna i riskanalysen samt 14 tillkommande risker för år 2021. Totalt således 30 identifierade risker. Utifrån detta har sedan en riskanalys genomförts med utgångspunkt

i hur stor **sannolikhet** det är att en specifik händelse inträffar samt vilken **konsekvens** det skulle innebära. Det är en 5 gradig skala som tillämpats vilket sedan ger en total riskklassning som renderar i följande klassning avseende varje specifikt riskområde:

Låg
Medium
Hög / Kritisk

Miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden arbetar också med en riskanalys baserat på sannolikhet och konsekvens men utifrån en 3-gradig skala. Riskmålet blir sedan en produkt av sannolikhet multiplicerat med konsekvens, vilket ger följande riskklassning:

1-3= acceptabel
 4-6= förhöjd risk
 7-8=hög risk
 9=acceptabel risk

Kultur- och utbildningsnämnden arbetar utifrån en riskanalys baserad på sannolikhet och konsekvens utifrån en 3-gradig skala vilket sedan plottas in i en riskkarta. Dock tillämpas ingen total riskklassning (poängbedömning) utöver att ju längre upp mot riskkartans övre högre hörn desto mer allvarlig bedöms risken vara.

Socialnämnden har inte någon dokumenterad riskbedömning till grund för internkontrollplanen. Däremot beskrivs i intervju att förvaltningen tillsammans med nämnden genomfört en workshop och i samband med detta gjort bedömningar utifrån en riskmatris baserad på sannolikhet och konsekvens.

2.4.2 Bedömning

Revisionsfråga 2: Har internkontrollplan för år 2021 föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån risk och väsentlighet omfattande både ekonomiska och verksamhetsmässiga risker för respektive nämnd och styrelse?

Svaret på revisionsfrågan är **uppfyllt** för kommunstyrelsen, miljö- och byggnämnden, kultur- och utbildningsnämnden samt överförmyndarnämnden. Svaret på revisionsfrågan är **delvis uppfyllt** för socialnämnden.

Vi baserar vår bedömning på att kommunstyrelsen, miljö- och byggnämnden, kultur- och utbildningsnämnden samt överförmyndarnämnden för år 2021 har gjort en dokumenterad bedömning utifrån risk och väsentlighet samt att dessa omfattar såväl ekonomiska som verksamhetsmässiga risker. Socialnämnden uppger i intervjuer att de genomfört en riskanalys omfattandes såväl ekonomiska som verksamhetsmässiga risker och där prioritering gjorts utifrån sannolikhet och konsekvens, dock är denna ej dokumenterad.

Det är vår bedömning att det inte finns ett enhetligt sätt kring hur man arbetar med riskanalyser inom kommunen. Det skiljer sig åt kring vilken gradering som används för respektive del dvs. sannolikhet och konsekvens samt hur den samlade riskklassningen

görs och därmed en bristande följsamhet till reglemente och instruktion. Vi ser vidare att det finns anledning att tydliggöra vad som definieras som en risk.

2.3 Internkontrollplaner

Revisionsfråga 3: Har nämnder och styrelser beslutat om internkontrollplan för år 2021?

2.3.1 Iakttagelser

I reglementet framgår att nämnden i november ska anta en internkontroll plan för det kommande året vilken sedan ska anmälas till kommunstyrelsen i december. I internkontrollplanen ska följande framgå:

- Identifierade risker
- Kontrollåtgärder som måste eller bör finnas på plats för att uppnå kontrollbehov
- Uppföljning av kontrollers effektivitet
- Bedömning av kontrollers effektivitet
- Åtgärdsplan för året i syfte att utveckla den interna kontrollen

Styrelsen och granskade nämnder har beslutat om en plan för intern kontroll för verksamhetsåret 2020. Styrelsen och nämnderna har dock inte utgått från samma övergripande kontrollområden och det har saknats samsyn vid utformning av planerna för intern kontroll. Detta innebär utmaningar för likvärdig kategorisering av planerade åtgärder, om åtgärderna är genomförda enligt beslutad plan och huruvida de största riskerna är åtgärdade och/eller nya är identifierade.

För år 2021 konstaterar vi att kommunstyrelse och samtliga nämnder har beslutat om internkontrollplan för år 2021 (se tabell 1 alternativt bilaga). Socialnämnden (2020-11-24 § 482) och kultur- och utbildningsnämnden (2020-11-19 § 148) har beslutat om internkontrollplan i november dvs. i enlighet med reglementet. Vi noterar att miljö- och byggnadsnämnden (2021-02-08 § 29) samt överförmyndarnämnden (2021-02-08 § 29) har beslutat om internkontrollplaner under december. Kommunstyrelsen (2021-04-19 § 126) har beslutat om internkontrollplan i april år 2021. Nämndernas internkontrollplaner har delgivits kommunstyrelsen och behandlats under första kvartalet.

2.3.2 Bedömning

Revisionsfråga 3: Har nämnder och styrelser beslutat om internkontrollplan för år 2021?

Svaret på revisionsfrågan är **uppfylld** avseende kommunstyrelsen och samtliga granskade nämnder.

Vår bedömning baseras på att samtliga styrelse/nämnder har beslutat om en internkontrollplan för år 2021. Vi noterar att detta ej till fullo har skett i enlighet med reglementet för intern kontroll. Detta utifrån att reglementet tydliggör att nämndernas ska besluta om detta i november, vilket skett i 2 av 5 styrelse/nämnder.

2.5 Uppföljning och återrapportering av internkontrollplanen

Revisionsfråga 4: Har uppföljning och återrapportering av internkontrollplanen skett på ett strukturerat sätt till nämnd eller styrelse?

2.5.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen har 2021-03-22 § 62 beslutat om *Uppföljning av internkontroll 2020 för samtliga nämnder*. Kommunstyrelsen har godkänt den samlade uppföljningen av plan för intern kontroll. Uppföljningen utgår från 29 planerade åtgärder som styrelsen och nämnderna identifierat inom fyra gemensamma kontrollområden:

- 4 åtgärder inom ekonomi
- 2 inom uppsatta mål
- 10 inom styrande dokument
- 13 inom verksamhet

För år 2021 har kommunstyrelsen ej genomfört någon uppföljning av IK-planen i samband med delårsrapporten per augusti. Detta beskrivs vara ett undantag jämfört med tidigare år och det med hänvisning till att internkontrollplanen för år 2021 beslutades först i april 2021. I intervjuer beskrivs dock att uppföljning sedan april år 2021 sker månadsvis i samband med kommunledningsförvaltningens ledningsgrupp. Syftet med det har varit att säkerställa att beslutad plan för intern kontroll och aktiviteter kopplade till beslutade mål verkligen genomförs samt att testa av ett arbetssätt och en "mall" för dokumentation i syfte att kunna tillämpa inom samtliga nämnder/förvaltningar framöver. I granskningen har vi tagit del av uppföljningen per december och det finns en tydlig struktur och metodik i hur uppföljning sker av respektive internkontrollmoment och för att tydliggöra detta tillämpas en färgkodning för att tydliga huruvida det är uppfyllt eller ej.

För socialnämnden har uppföljning skett per halvåret 2021. Kultur- och utbildningsnämnden, miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden har genomfört uppföljning per sista augusti. Miljö- och byggnämnden samt överförmyndarnämnden har en rutin vilket innebär att internkontrollplanen följs upp i samband flera av nämndens sammanträden under året.

Vid tid för granskning uppger samtliga styrelser/nämnder att uppföljning av internkontrollplan för år 2021 har alternativt kommer att genomföras per sista december och formellt beslutas av styrelse/nämnd under januari-mars 2022. I samband med faktagranskning har framgått att kommunstyrelsen 2022-02-14 § 29 godkänt uppföljning av intern kontrollplanen för år 2021 samt gett kommunledningsledningsförvaltningen i uppdrag att särskilt beakta de åtgärder som inte är helt genomförda under år 2021 i riskanalysen för år 2022.

2.5.2 Bedömning

Revisionsfråga 4: Har uppföljning och återrapportering av internkontrollplanen skett på ett strukturerat sätt till nämnd eller styrelse under år 2021?

Svaret på revisionsfrågan är **delvis uppfyllt** för kommunstyrelsen. Svaret för övriga nämnder är **uppfyllt**.

Vi konstaterar att det finns en rutin som innebär att uppföljning sker åtminstone per sista augusti samt för helåret. Under år 2021 utgör kommunstyrelsen ett undantag där ingen uppföljning skedde i samband med delårsrapporten. Vi noterar vidare att socialnämnden har gjort en uppföljning för halvåret 2021 istället för per sista augusti. Vid tid för

granskning uppger samtliga styrelser/nämnder att uppföljning av internkontrollplan för år 2021 har alternativt kommer att genomföras per sista december och formellt beslutas under januari-mars 2022.

2.7 Verkställighet och återrapportering av beslutade åtgärder

Revisionsfråga 5: Har beslutade åtgärder utifrån den interna kontrollplanen verkställts och återrapporterats till nämnd och styrelse?

2.7.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen beslutade 2020-05-11 § 136 att ge kommunledningsförvaltningen i uppdrag att påbörja ett förändringsarbete avseende intern kontroll, vilket även inkluderade uppdrag att revidera gällande reglemente för intern kontroll. I uppföljningen för år 2020 framgår att revideringen ej är genomförd men att arbete är påbörjat och att kommunledningsförvaltningen kommer att lämna förslag till revidering av reglementet för beslut under våren 2021. Detta med målsättning att det nya regelverket tillämpas fullt ut inför verksamhetsåret 2022. Vid tid för granskning är detta ej gjort och det är fortsatt reglementet från år 2012 som gäller.

Förändringsarbetet beskrivs ha påbörjats redan 2019 och i samband med beslutet i kommunstyrelsen 2020-05-11 § 136 beslutades att det nya arbetssättet ska ta sin utgångspunkt i att fyra gemensamma kontrollområden ska tillämpas. Under år 2020 har kontrollområdena inte genomfört arbetet i alla nämnder men den samlade uppföljningen för år 2020 tog sin utgångspunkt från dessa fyra kontrollområden:

- Ekonomi
- Uppsatta mål
- Strategiska styrdokument och reglementen
- Verksamhet

Kommunstyrelsen har 2021-03-22 § 62 beslutat om *Uppföljning av internkontroll 2020 för samtliga nämnder*. Kommunstyrelsen har godkänt den samlade uppföljningen av plan för intern kontroll. Uppföljningen visar att 14 av 29 åtgärder har genomförts i sin helhet medan 15 åtgärder är påbörjade med ej slutförda. I den samlade uppföljningen ingår inte socialnämndens åtgärder då nämnden inte hade följt upp dessa i samband med beslutet i kommunstyrelsen. Utifrån det samlade resultatet har kommunledningsförvaltningen bedömt att den interna kontrollen inte är uppfylld enligt plan men i tillräcklig grad. Uppföljningen påvisar, i likhet med tidigare, att reglementet för intern kontroll behöver revideras, vilket är ett uppdrag sedan tidigare från kommunstyrelsen och att förvaltningen avser att återkomma med förslag under våren 2021. Det framgår vidare att processen behöver samordnas i organisationen och att mallar behöver tillgängliggöras för att underlätta för styrelse och nämnder. Verksamhetsåret 2021 uppges dock bli ett mellanår då det nya arbetssättet inte har hunnit implementeras vid ingången av verksamhetsåret 2021.

Vår protokollgranskning visar att nämnderna återrapporterar beslutade åtgärder men att ingen av de granskade nämnderna har genomfört samtliga åtgärder för år 2020. Vi har vid tid för granskningen inte tagit del av beslut för uppföljning avseende internkontrollplanerna för år 2021. I samband med faktagranskning har framgått att kommunstyrelsen 2022-02-14 § 29 godkänt uppföljning av intern kontrollplanen för år

2021. Uppföljningen visar att av 18 beslutade åtgärder har 10 genomförts, 7 är delvis genomförda medan en åtgärd inte är påbörjad.

2.6.2 Bedömning

Revisionsfråga 5: Har beslutade åtgärder utifrån den interna kontrollplanen verkställts och återrapporterats till nämnd och styrelse?

Svaret på revisionsfrågan för kommunstyrelsen och berörda nämnder är **delvis uppfyllt**.

Vår bedömning är att det sker en återrapportering i styrelse och nämnder avseende beslutade åtgärder vilken innefattar bedömning huruvida åtgärden är verkställd eller ej. Vi konstaterar dock att varken styrelse eller granskade nämnder har verkställt samtliga åtgärder för år 2020. Den samlade uppföljningen visar att 14 av 29 åtgärder har genomförts i sin helhet medan 15 åtgärder är påbörjade med ej slutförda.

Vid tid för granskning har vi inte tagit del av uppföljningarna för helåret 2021.

Ett förbättringsarbete pågår i kommunen men vid tid för granskning har det ej skett någon revidering av reglementet.

2.6 Beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser

Revisionsfråga 6: Har nämnd eller styrelse fattat beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser från internkontrollplanen?

2.6.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen har 2021-03-22 § 62 beslutat om *Uppföljning av internkontroll 2020 för samtliga nämnder*. Kommunstyrelsen har godkänt den samlade uppföljningen av plan för intern kontroll. Uppföljningen påvisar att reglementet för intern kontroll behöver revideras, vilket är ett uppdrag sedan tidigare från kommunstyrelsen och att förvaltningen återkommer med förslag under våren 2021. Vid tid för vår granskning har det ännu inte skett någon revidering av reglementet. Det framgår vidare att processen behöver samordnas i organisationen och att mallar behöver tillgängliggöras för att underlätta för styrelse och nämnder.

I kommunstyrelsen Uppföljning av internkontroll 2020 (2021-03-22 § 62) för samtliga nämnder har kommunstyrelsen vidare beslutat om att:

- Socialnämnden snarast inkommer med uppföljning av sin interna kontroll för år 2020
- Styrelse och nämnder särskilt uppmärksammar kontrollområdena Ekonomi och Uppsatta mål i kommande riskanalys
- Nämnder och kommunstyrelse särskilt uppmärksammar att prognossäkerheten inom området Ekonomi blir tillförlitlig.
- Nämnder och kommunstyrelse vidtar omedelbara åtgärder vid avvikande ekonomiska prognosresultat.

I beslutsunderlaget framgår att det finns två kontrollområden som bör prioriteras i den interna kontrollen kommande år: Ekonomi och Uppsatta mål. Styrelsen och nämnderna

har identifierat gemensamma risker inom sex områden vilka bör inarbetas i den kommunövergripande riskanalysen:

- implementering av regelverket kring minoritetsspråk
- kompetensförsörjning/brist på kompetens
- överblick över avtal
- tillämpning av regelverk för inköp och upphandling
- digitalisering av arbetsmoment/processer
- psykosocial arbetsmiljö på arbetsplatserna

Kommunledningsförvaltningen bedömer att det finns goda förutsättningar att genomföra nödvändiga förändringar så att uppföljningen för verksamhetsåret 2022 är tillfredsställande. Verksamhetsåret 2021 blir dock ett mellanår då det nya arbetssättet inte har hunnit implementeras vid ingången av verksamhetsåret 2021. Vid tid för granskning har ett internt förbättringsarbete påbörjats men ej slutförts. Kontaktpersoner ute på förvaltningarna har utsetts för 3 av 5 förvaltningar och i delar har förvaltningarna inför år 2022 börjat använda de stöddokumentation/mallar som finns framtagna.

I vår protokollgranskning avseende berörda nämnder noterar vi att det är få aktiva beslut som kopplar an till avvikelser eller ej genomförda åtgärder. I flertalet läggs uppföljningen med godkännande till handlingarna. Det finns dock ett arbetssätt inom förvaltningarna där uppföljning av föregående års internkontrollplan är en del i arbetet med riskanalys och internkontrollplan för kommande år. I detta arbete beskrivs att tidigare års åtgärder som ej genomförts i flertalet fall lyfts över till nästkommande års riskanalys och internkontrollplan.

2.6.2 Bedömning

Revisionsfråga 6: Har nämnd eller styrelse fattat beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser från internkontrollplanen?

Svaret på revisionsfrågan är **delvis uppfyllt** för kommunstyrelsen samt granskade nämnder.

Kommunstyrelsen har i flera fall tagit aktiva beslut med anledning av uppföljningen av den interna kontrollen. Vi baserar vår bedömning avseende kommunstyrelsen på att revideringen av reglementet ej är slutfört vid tid för granskning men att andra beslutade åtgärder är verkställda samt att det pågår ett förbättringsarbete. Förbättringsarbetet har fått avtryck i den samlade uppföljningen för år 2020 och även den samlade uppföljningen för år 2021 beskrivs ske på samma sätt. Kommunledningsförvaltningen har i delar arbetat fram stöddokument/mallar vilka i flera fall har använts i internkontrollarbetet inför år 2022.

För övriga nämnder noterar vi att andelen aktiva beslut är få och att det vanliga är att uppföljningen läggs till handlingarna. Bedömningen för övriga nämnder baseras på att det finns ett arbetssätt inom förvaltningarna där konstaterade brister/avvikelser får bäring på förslag till kommande års riskanalys och internkontrollplan. Vi bedömer dock att nämnderna kan vara mer aktiva i sitt beslutsfattande i samband med uppföljning av internkontrollplanerna.

3. Samlad bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och berörda nämnder **inte helt säkerställt** en ändamålsenlig intern styrning och kontroll.

Revisionsfrågor	KS	MoB	KUN	SOC	ÖFN
Finns det relevanta dokument (reglemente, riktlinjer, policys) avseende intern kontroll och riskanalys?					
Har internkontrollplan för år 2021 föregåtts av en dokumenterad bedömning utifrån risk och väsentlighet omfattande både ekonomiska och verksamhetsmässiga risker för respektive nämnd och styrelse?					
Har nämnder och styrelser beslutat om internkontrollplan för år 2021?					
Har uppföljning och återrapporering av internkontrollplanen skett på ett strukturerat sätt till nämnd eller styrelse?					
Har beslutade åtgärder utifrån den interna kontrollplanen verkställts och återrapporaterats till nämnd och styrelse?					
Har nämnd eller styrelse fattat beslut om åtgärder med anledning av rapporterade avvikelser från internkontrollplanen?					

3.1 Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Verkställa revidering av reglemente för intern kontroll i syfte att stärka kommunens arbete med intern kontroll.
- Säkerställa fortsatt implementering av kammungemensam process för intern kontroll i form av framtagande av stöddokument och mallar för att underlätta styrning och uppföljning av internkontrollarbetet.
- Säkerställa att beslut om internkontrollplaner samt uppföljning av dessa sker i enlighet med i reglementet beslutade tidpunkter.
- Se över fördelningen av antalet förebyggande åtgärder i internkontrollplanerna i relation till faktiska kontrollåtgärder.
- Säkerställ årlig utvärdering av kommunens system för intern kontroll och styrning.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till miljö- och byggnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt överförmyndarnämnden:

- Säkerställ framtagande och implementering av nämndspecifika anvisningar (utifrån beslutat reglemente samt övergripande stöddokument och mallar) samt genomför utbildning av berörda funktioner för att stärka styrning och uppföljning av nämndens internkontrollarbete.
- Säkerställa att beslut om internkontrollplaner samt uppföljning av dessa sker i enlighet med i reglementet beslutade tidpunkter.
- Se över fördelningen av antalet förebyggande åtgärder i internkontrollplanerna i relation till faktiska kontrollåtgärder.

2022 februari

Kristian Damlin

Uppdragsledare och projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Kiruna kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.